

Kursplan

Fakulteten för samhällsvetenskap

Institutionen för pedagogik och lärande

1YL001 Skolans och yrkesutbildningens historia, värdegrund och samhälleliga villkor, 15 högskolepoäng

The history of school and vocational education, its value base and social conditions, 15 credits

Ämnesgrupp

Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd 2011-05-02

Senast reviderad 2013-12-13 av Fakulteten för samhällsvetenskap. Revidering av litteratur

Kursplanen gäller från och med höstterminen 2014

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper förvärvade genom yrkeserfarenhet, högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning eller en kombination av dessa.

Mål

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:

- beskriva förändringen av skolväsendets styrning och organisation ur ett historiskt perspektiv med särskilt fokus på yrkesutbildning samt relatera till samhälleliga villkor som präglat och i dag påverkar skolväsendets organisation och uppdrag,
- urskilja och förhålla sig till olika kunskapstraditioner och kunskapsformer i en praxis samt beskriva hur normer och värderingar i synen på kunskap förändrats över tid,
- beskriva och problematisera läraruppdraget och lärarens olika roller i förhållande till relevanta styrdokument och till arbetet inom utbildnings- och skolväsendet,
- förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till skolans demokrati- och värdegrundsuppdrag,
- tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt vad gäller formulering av forskningsfrågor, källkritik och grundläggande akademiskt skrivande,
- visa grundläggande kunskaper om och tillämpa ett projektorienterat arbetssätt,
- visa förmåga till kommunikativ kompetens i lyssnande, talande och skrivande till stöd för det egna lärandet,
- ange olika typer av digitala medier och representationsformer samt diskutera dess betydelse för verksamheten i skolan.

Innehåll

Kursen utgår från den studerandes tidigare yrkeserfarenhet och den studerandes eget lärande står i centrum. Det övergripande syftet med kursen är att den studerande skall utveckla kunskap och förståelse för skolväsendets och yrkesutbildningens framväxt och organisation ur ett historiskt perspektiv relaterat till skolan av i dag. Kursen omfattar en mer fördjupad genomgång av det svenska offentliga skolväsendets utveckling med särskilt fokus på yrkesutbildning. Centrala delar är de historiska och samhällsliga villkor som präglat och ännu i dag påverkar skolväsendet, dess styrning och organisation, dess demokratiska uppdrag, värnandet om de mänskliga rättigheterna, värdegrundsfrågor som varit och alltjämt är aktuella samt skolväsendets bidrag till kunskaper om en hållbar utveckling. Kursen behandlar olika kunskapsstraditioner och kunskapsbegrepp för att få en förståelse för tidstypiska normer och värderingar i synen på kunskap samt deras förändring över tid.

Professionsbas och professionell progression

I anslutning till de historiska perspektiven på skolväsendets organisation, styrning och värdegrund medvetandegörs och problematiseras komplexiteten i läraruppdraget och lärarens olika roller för att ge perspektiv på yrkeslärarrollen och förbereda de studerande för VFU i kommande kurser. Genom medvetenhet och sammanhangsförståelse möjliggörs ett hållbart pedagogiskt och didaktiskt arbete i enlighet med gymnasieskolans och vuxenutbildningens samhällsuppdrag.

Kursen introducerar den studerande för grundläggande begreppsbildning kring yrkeskunnande, forskningsområdets kunskapssteoretiska bas samt metoder för att kunna artikulera, synliggöra och exemplifiera yrkeskunnande.

Läsande, lyssnande, samtalande och skrivande som grundstenar i språklig kompetens ingår i kursen, i synnerhet muntlig och skriftlig presentation inom högre utbildning, men också former av reflekterande skrivande och samtal. Vad avser digital kompetens fokuserar kursen på förmågan att kunna hantera olika former av verktyg och resurser för studier och undervisning som finns på Internet samt olika typer av digitala medier/representationsformer.

Vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig progression

Kursen introducerar vetenskapligt förhållningssätt och grundläggande projektmetodik i teori och tillämpning. Tyngdpunkten ligger på formulering av forskningsfrågor, källkritik och litteraturstudier. Den studerande tränas att genomföra, bearbeta och redovisa undersökningar. I samband med skriftliga redovisningar tränas det akademiska skrivandet med tonvikt på att sakligt och korrekt kunna redovisa och kommentera vetenskapliga källor samt utveckla förmågan att kritiskt granska och kommentera lästa texter. Den studerande genomför ett projektarbete om yrkesutbildningens styrning och organisation ur ett historiskt perspektiv.

Undervisningsformer

Undervisningen bedrivs i form av föreläsningar, projektarbete, litteraturstudier och seminarier. Samarbete och projektorienterat arbetssätt utgör grunden för kunskapsinhämtandet. Arbetssätten förutsätter att den studerande är aktivt deltagande i både individuellt arbete och i grupp. Kursen bedrivs som distansstudier och med IT-stöd, samt med ett antal fysiska träffar.

Obligatorisk närvaro förekommer under hela eller delar av kursen och detta framgår av studiehandledningen.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd. Examinationer sker genom aktivt deltagande på seminarier och i skriftliga och/eller muntliga tentamen och redovisningar. Närmare specifikation av examinationsformerna ges i en studiehandledning.

Oavsett examinationsform är det den enskilde studerandes prestationer som bedöms och betygsätts. För betyget godkänd ska kursens vara uppnådda.

Omtentamen erbjuds inom sex veckor efter ordinarie tentamenstillfälle (inom ramen för ordinarie terminstid).

Kursvärdering

Kursvärdering genomförs kontinuerligt muntligt och/eller skriftligt under kursens gång. Efter avslutad kurs genomförs en kursvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till de studenter som gått kursen samt presenteras tillsammans med eventuellt vidtagna åtgärder för studenterna nästa gång kursen ges. Sammanställningen redovisas för aktuella institutionsorgan och för berört programråd, samt arkiveras av kursansvarig institution.

Övrigt

Eventuella merkostnader i samband med uppgifter och dylikt bekostas av den enskilde studerande.

Kursen ingår i Yrkeslärarprogrammet.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Abrahamsson, Bengt (senaste upplagan), "Utbildningsfunktioner" I: *Sociologisk forskning*, nr 4/1973 (s. 3-17)

Andersen, Erling S. & Eva Schwencke (senaste upplagan), *Projektarbete: En vägledning för studenter*. Lund: Studentlitteratur, (226 s).

Bie, Kristin (senaste upplagan), *Reflektionshandboken*. Malmö: Gleerups, (96 s).

Broady, Donald (senaste upplagan), *Den dolda läroplanen* *Kritisk utbildningstidskrift (KRUT)* (delar av)

Carlgren, Ingrid & Marton, Ference (senaste upplagan), *Lärare av i morgon*. Stockholm: Lärarförbundets Förlag, (238 s).

Carlström, Inge & Carlström Hagman, Lena-Pia (senaste upplagan), *Metodik för utvecklingsarbete och utvärdering*. Lund: Studentlitteratur, (200 s).

Gustafsson, Bernt (red) (senaste upplagan), *Kunskap i det praktiska*. Lund: Studentlitteratur, (223 s).

Liedman, Sven-Eric, "Bildning och utbildning" I: Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (senaste upplagan), *Lärande, Skola, Bildning - grundbok för lärare*. Stockholm: Natur & Kultur, (s 557-580).

Lindensjö, Bo, Demokrati. I: *SOU 1999:77. Demokrati och medborgarskap*. Demokratiutredningens forskarvolym II: Stockholm: Fakta info direkt. Nedladdningsbar via internet www.regeringen.se (s 11-34).

Lundgren, Ulf P, "Den moderna skolan blir till" I: Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (senaste upplagan), *Lärande, Skola, Bildning - grundbok för lärare*. Stockholm: Natur & Kultur, (s 55-76).

Lundgren, Ulf P, "En gemensam skola" I: Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (senaste upplagan), *Lärande, Skola, Bildning - grundbok för lärare*. Stockholm: Natur & Kultur, (s 77-100).

Lundgren, Ulf P, "Det livslånga lärandet" I: Lundgren, Ulf P, Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (senaste upplagan), *Lärande, Skola, Bildning - grundbok för lärare*

Carome (red.) (senaste upplagan), *Lära, undervisning, skola, utbildning - grundbok för lärare*. Stockholm: Natur & Kultur, (s 101-135).

Nilsson, Anders, "Tillväxt, sortering och fördelning. Utbildningspolitikens dilemma." I: *Kobran, nallen och majjen. Traditioner och förnyelse i svensk skola och skolforskning*, Selander, Staffan (red.) (senaste upplagan). Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Liber, (s 319-330).

Nedladdningsbar via www.skolverket.se

Olofsson, Jonas (senaste upplagan), *Krisen i skolan: utbildning i politiken och praktiken*. Umeå: Borea, (222 s).

Sandin, Bengt (senaste upplagan), "Skolan, barnen och samhället i ett historiskt perspektiv" I: *Kobran, nallen och majjen. Traditioner och förnyelse i svensk skola och skolforskning*. Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Liber, (s 55-69). Nedladdningsbar via internet.

Skolverket (2011). *Läroplanen, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Nedladdningsbar via www.skolverket.se

Skolverket. (2000). *Kursplaner för gymnasieskolan*. Stockholm: Fritzes. Nedladdningsbar via internet.

Skolverket. (2000). *Med demokrati som uppdrag En temabild av värdegrunden*. Stockholm: Skolverket, Liber Distribution, (60 s). Nedladdningsbar via internet.

Vestlin, Lena (red) (senaste upplagan), *Från wikis till mattefilmer – om IKT i skolan*. Stockholm: Lärarförbundet, (70 s).

Kortare kompendier samt vetenskapliga artiklar tillkommer.

Ett antal portaler med anknytning till skolans verksamhet utnyttjas, bland annat följande:

Barnkonventionen (www.plansverige.org)

ITiS (www.itis.gov.se)

Multimediabyrån (www.multimedia.skolverket.se)

Referenslitteratur

Andersson, Stefan & Carlström, Inge (senaste upplagan), *Min skola och samhällsuppgiften*. Stockholm: Liber.

Ask, Sofia (senaste upplagan), *Hållbara texter. Att skriva för studier och arbetsliv*. Stockholm: Liber, (78 s).

Bjereld, Ulf m fl (senaste upplagan), *Varför vetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Dimenäs, Jörgen (senaste upplagan), *Lära till lärare*. Stockholm: Liber.

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis. & Løkenstam, Torlaug (senaste upplagan), *Skriva för att lära*. Lund: Studentlitteratur, (s 7-154).

Feldt, Marianne m fl. (senaste upplagan), *Levande lärarskap. Om lärares arbete i den moderna gymnasieskolan*. Stockholm: Liber.

Gislason, Björn & Lövenborg, Lars (senaste upplagan), *Lärares arbete*. Stockholm: Liber.

Imsen, Gunn (senaste upplagan), *Elevens värld*. Lund: Studentlitteratur, (474 s).

Larsson, Hans Albin (senaste upplagan), *Vår demokratiska värdegrund*. Stockholm: Utskrift från Utskriftsbyråns Publikationsbyrå (2000)

Hjarnarsson & Fogberg Dokortag, (88 s).

Långström, Sture & Viklund Ulf (senaste upplagan), *Praktisk lärarkunskap*. Lund: Studentlitteratur.

Thurén, Torsten (senaste upplagan), *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Runa förlag, (142 s).

Utbildnings- och kulturdepartementet. *Trygghet, respekt och ansvar om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever*.
www.regeringen.se